

VINCLES

1 *Cims borrascosos*, admirada per Hustvedt i Bloom, en dues versions

Viena Editorial presenta una nova traducció de *Cims borrascosos*. Aquesta versió de Ferran Ràfols es troba a les llibreries amb la reeditada fa poc per Proa i traduïda el 1996 per Montserrat de Gispert.

ÀLEX MILIAN

@alexmilianbeser

La col·lecció “Club Victòria” de Viena Editorial ha revifat l’interès per les novel·les clàssiques angleses i presenta una nova traducció de *Cims borrascosos* d’Emily Brontë en la traducció de Ferran Ràfols. No fa gaire que Proa havia reeditat la seva versió —traduïda per Montserrat de Gispert Brossa el 1996— d’aquesta grandíssima novel·la. Només cal recordar que el més perepnyetes dels crítics que hi ha hagut, Harold Bloom, la preferia a la resta de novel·les de les germanes Brontë. Bloom considerava “irresistible” *Jane Eyre* de Charlotte Brontë i “recomanables” *Agnes Grey* i *La llogatera de Wildfell Hall* de la seva germana Anne, però *Cims borrascosos*, de l’altra germana, Emily, la qualificava d’“autènticament sublim”. El “Club Victòria” també ha editat fa poc *Jane Eyre* i *Agnes Grey*.

A *Mares, pares i més* (Ed. 62, 2022), Siri Hustvedt recorda que molts crítics van pensar que *Cims borrascosos* era obra d’un home i la lloa: “Aquella gran novel·la que em porta més enllà del que és humà, cap al terror d’unes forces naturals que no entenc, un llibre amb una estructura tan complexa i diabòlica que em quedo admirada cada vegada que el lleigeixo”.

Per si les voleu comparar, la versió de Ferran Ràfols comença així: “Tot just torno de fer una visita al propietari de la casa; el veí solitari que m’ha d’ocupar els pensaments. Quin paisatge tan bonic, de debò! Dubto que en altre lloc d’Anglaterra hagués pogut ensopegar un racó tan absolutament separat del tràfec social”.

I la de Montserrat de Gispert: “Ara mateix torno de fer una visita al meu propietari, el solitari veí que segur que em portarà maldecaps. Realment, aquesta és una regió meravellosa! No crec que hagués pogut trobar en tot Anglaterra un indret tan completament apartat del brogit de la societat”.

Emily, el biopic d’Emily Brontë que es presentà a Sitges

El Pelletes, en boca de Zoo i Isabel-Clara Simó

La cançó “El cap per avall” del disc *Raval* (2017) de Zoo recordava el Pelletes, l'alcalde d'Alcoi assassinat que també eixia a *Júlia*, d'Isabel-Clara Simó.

Zoo ha passat pel Palau Sant Jordi de Barcelona (“Tempetes venen del sud”) amb un repertori ple de referències creuades amb la història, l'actualitat i també la literatura. De vegades són només vincles o homenatges a la literatura: a “Diània”, una cançó de l'últim disc, Panxo fa un vers amb el títol de la novel·la més coneguda d'Irene Solà: “Quan cante jo i la muntanya balla”.

En una cançó de *Raval* (2017), “El cap per avall”, hi ha un seguit de referències

velades a Felip V, que descansa capgirat al Museu de Xàtiva; a l'incendi d'aquest poble per les tropes borbòniques i a altres guerres posteriors. Però també hi ha una referència a la història obrera i subversiva d'Alcoi, que també sortia a la primera novel·la d'Isabel-Clara Simó, *Júlia*.

Els de Zoo canten “Acabareu com el Pelletes a Alcoi”. El Pelletes va ser l'alcalde d'Alcoi que va morir assassinat durant la Revolució del Petroli, un rebombori anarquista que sotragà la ciutat el 1873.

Després de mort, el cos del Pelletes fou arrossegat pels carrers d'Alcoi.

A *Júlia*, Isabel-Clara Simó converteix la seua protagonista en una empestada en retratar-la com la filla de l'assassí del

Pelletes. El que havia de passar Júlia a la fàbrica i fora de la fàbrica la marca i la condiciona.

Ja diuen els Zoo que “Del Mondúver al Penyagolosa i al Benicadell / El poble serà un martell o un pes mort”.

Feliu Formosa i Colm Tóibín: l'encís de Thomas Mann

Al llibre d'assajos de literatura i teatre de Feliu Formosa que acaba de publicar Viena es descriu un Thomas Mann molt coherent amb el personatge que Colm Tóibín ha retratat a *El mag* (Amsterdam, 2022).

A l'escriptor irlandès Colm Tóibín li van ploure moltes crítiques des dels mitjans alemanys perquè la seua novel·la *El mag* (Amsterdam, 2022), sobre el Premi Nobel de Literatura Thomas Mann, es permetia algunes llicències que una biografia rigorosa, voluminosa i anodada no gosaria. Les acusacions sorprenen encara més quan podem rescatar els articles del Premi d'Honor de les Lletres Catalanes Feliu Formosa sobre Mann —i sobre moltes altres coses— a *El gest i la paraula: Assaigs 1969-2001*, que acaba d'editar Viena. Allò que Formosa escriu sobre Mann és molt compatible amb el Mann de Tóibín: “Al costat de l'equilibri social que ell [Mann] va perseguir, observem una certa crispació, un excessiu rigorisme en el moment de la realització dels seus personatges. Era com si Thomas Mann defugís sempre el perill de l'anormalitat, que el temptava i l'atreïa”.

Feliu Formosa

JORDI PLAY - ARXIU